

**Belegheringhe der stadt Antwerpen, by den prince van Parma
uyt crachte van sijne conincklijcke majesteyt van Hispaignen,
in den jaere 1584 : mitsgaders het droevich overgaen der
selver stadt**

<https://hdl.handle.net/1874/36112>

Belegheringhe
Der Stadt
A N T W E R P E N,
By den Prince van Parma

*uyt crachte van sijne Conincklycke Majesteyt
van Hispannen, in den jaere 1584.*

Mitsgaders,

Het droevich overgaen der selver Stadt: Tragedische
wijse in Dichte ghestelt / door
IACOB DVYM.

GHEDRVCKT TOT LEYDEN,
By Henrick Lodowixsoon van Haestens/
in den jaere 1606.

Den Edelen, Erntfesten, Hoog-

gheleerden, V Vijfen Heeren, Lodevvijsck Meganck, eerste Raed des Raeds van Braband, sampt allen den anderen Edele, Erntfeste, Hoogh-gheleerden, V Vijcie Heeren Raden, representerende te samen den Raed des Lands van Braband, in Holland, mijne jonctighe Heeren.

Wij hebben dickmaelende seer geeren verstaen Edele, Erntfeste, Hoogh-gheleerde, V Vijse Heeren, hoe dat den Almachtighen God so ghenadelijc ende ghetrouwvelijc gehandelt heeft met de belegerde Stadt Leyden, och had den ghenadigen God belieft de beleggerde Stad Antwerpen, nae

baer lang-duerighe elend ooc sulcke een uytcomst te verleenen, maer ten is sijne Godlicken wil niet geveest, des macht voor alle Vrome ende uytghevokenen wel een oprechte Tragedie ghenaeamt worden, dat sulcke een treffelijcke Stad, die in sulcke veelde zat, soo starc van ghelegentheyd, van ghelde, en van volck wesende, in der Spaingnaerden hand ende onder haer jock gheuallen is: een Stad daer alle uytbeemsche Natien wilcom waren, en daer al de vereld troost, en profijt in socht, ende nu als een verlatene Stad sonder merkelijcken handel, ofte neeringhe moet voor alle oude Preuilegien ende Vrijheyd onder het bedravanck van een Casteel ende de Spaensche Natie staen, die doch haer erf-vyanden zijn, maer vry moeten ons troosten

ende segghen dat het onser sonden schult is, ende God bidden dat
hen de ooghen van alle Brabanders ghelieve te openen, dat sy
haer bekeerende eens een salighe veranderinghe ende uytcom-
ste moghen sien, boe nu de Stadt van Antwerpen in desen
haren bedroefden staet ende ongheluc gheraect is, sal ons dese in
dicht gestelde Tragedie cortelijc aenwijsen, ende heb het selfde
daerom by der hand ghenomen, op dat onse Naecomelingen de
oude Brabanders sulcx niet tot schande als door de ynmoechtige yd
oft onacht saembe yt gheschiet, en fouden naer segghen, maer dat
sy den armen bedroefden staet daer de ghemeen Landen alsdoen
in varen een vvelijc soudon ontbouden, als daer was het
onvervacht mis-verstand ende vertreck des gecoren Hertochs
van Brabant, Anjou, ende Alençon, Broeder des Coninck
van Franckrijck, ende ooc de onverstenighe dood des Princen
van Oraingnen, vvaer door de Landen in groote verflouthe yt
ende verflaghenthe yt gheraect vwaren. Dan ick sorghe soo ic
schrijve van dese Beleggeringe de vvaerhe yt sal moeten ver-
halen, dat ick van sommighe ondanc vercrijpen sal: secundum
illud Terentij: veritas odium parit. Dan alsoo eensdeels van
uwe E. Heeren alsdoen binnen der Stad Antwerpen zijn
gheweest, hoop ick dat haer sal ghelieven de vvaerhe yt gestand
te doen, ende desen mijnen arbe yt niet te verachten: Hebben
vvy niet al gheschreven, soo hebben vvy nochtans de princi-
paelste stucken verbaelt, die gheduerende dese Beleggeringe ghe-
schiet zijn. Ende alsoo ick in dese Vereenichde Lande ende Pro-
vincien,

111
vincien van gheen andere vergaderinghe van Brabantſche
Heeren (eenige Collegie representerende) en vveet, als dese van
V.E. ſoo heeft my goet ghedocht deſen overganc van Antwerpen,
als van het voornaemſte Lid van Brabant, V.E. toe te
eyghenen, ende te dediceren, hopende dat t' ſelfde als van eenen
met uytghevvekenen Brabander, ſal int goede genomen vvor-
den, ende dat den lieven God ons ofte onſe naercomelingen
noch ſal jonnen, dat ſy met belijdinghe van Godes vvroord
ende met lieff ſullen moghen in haer Provincie van Brabant
vveder keeren. Het vvelck ons den goeden God vvil gheven
dat in onſe daghen mach gheſchieden. In Leyden des eerſten
Maens des Jaers 1606.

uvve E. goetvillighen Dienaer:

I A B O B D V Y M .

Tot den goetwilligen

Leser.

Der Lieve ende Beminde Leser / hier sult ghy
vind en hoe datter met het land van Brabant ende Vlaenderen
gheselt was naer dien dat den Hertogh van Anjou (ghe-
loren Hertogh van Brabant) naer Brancfrick ghekeert
was/ende naer dat den Doornichighen Prince van Dravin-
nen verradelick doorschoten was / ende hoe dat de rijcke ende machtighe
schoone Stad van Antwerpen vande Prince van Parma belesghert / ende
ten lesten verovert was / ende stellen die meestendeel voor / om dat gheen
Gieden / hoe rijck / hoe machrich / datse zijn / op hare macht niet en soude ver-
laten / maer hier aen souden leeren dat als de Heer straffen wil / dat hy veel
verschenden middelen weet te vinden / en soo yemant dese Tragedie begeert
speelwijs den volcke voor te stellen / salmen het Taneel / Radus of Speels-
waghen maken naer ouder ghewoonte / alleentlick int midden salmen make
een open kamer / diemen met gordijnen sal open en toe schuyven / in dese ka-
mer / sal Antwerpia by wijsen sitten / wyt en in gaen daer doec wyt en in sul-
len gaen den Gemeener man / ende Troost der Schrifueren / op deen zijde
sal wytcomen het sinneken Schoffierighe begeerte / ende Schaldis de Ri-
viere / op dander zijde sal wyt comen Quaet regiment / Rijckdom en Neerit-
ghe / ende de Straghe rechtvaerdicheyt Gods: Antwerpia moet seer chier-
lick ghecleed zijn / als een jonghe Maeght / dan inde laeste wytcomst moet sy
rou-cleeren aen hebben. Rijckdom moet seer rijckelick ghecleed zijn / met een
koffert en inden arm / ende een stoec bors inde hand. Neeringhe moet Dor-
gherlick ghecleed zijn / hebbende by haer veel werck ghereedschay / ende een
winkel-haeck inde handt. Troost der Schrifueren deghelick als een
raer. Schaldis moet antijck ghecleed zijn / soo men een Rivier plach te schil-
deren. De stranghe rechtvaerdicheyt Gods / als eenen Engel / hebbende een
swaert inde handt. Schoffierighe begeerte. als eenen wreden Spinaaert
oft Spaenschen Soldaer. Quaet regiment / als een lichte Vrouw. Met de
rest laet ic den Leser begaen. Biddende dat hem ghelieve te leeren op de aen-
wysinghen op den kant staende van dese Tragedie.

Versheyden Men-
schen, tot het Spel
dienende.

- Antverpia, een Maecht.*
- Schoffierighe begheerte,* { *Sinnekens.*
- Quaet regiment,*
- Schaldis, de Rivier.*
- Ghemynen man.*
- Rijckdom.*
- Neeringhe.*
- Troost der Schrifstueren.*
- Gods stranghe rechtvaerdicheyt.*

Voor-reden oft Prologe by den Dicht-Stelder.

IN vvat nood, in vvat last, zijn ghevveest al de Landen,
Mits dat den Hertogh van Anjou vertock subijt,
Seer luttel voor-raets of Crijchsvolc vvas daer voor hande
Den troost van Vranckrijck goet, die vwaren sy al quijt,
Den Prins van Parma cloeck, nam vvaer alsulcken tijt,
En ginck van Brabant t'hoofft, Antvverpen rijck aen tasten,
Mits hy doen meeſter vvas van t' veld, met grooten vlijt,
Hy veel schoon huysen groot, en sterckten veel verrasten,
Vlaendren, en Braband oock, elck vvas in duysent lasten,
Sy vviſten qualick raed, men hoorden groot verdriet,
T'vvas doen den rechten tijd, voor Parma hy vvel pasten,
vvant de beroerte vvas groot, en t'plat land te niet,
De neering' die verginck, den Rijckdom meeſt vvech vliet,
De Steden saghen al den last en druck vermeerden,
Sy vinden niemant schier die ter nood de hand biet,
Sy mercken haer straff vvel groot, van den Heer der heeren,
Het Spaensch heyr-legher dat sagh elck naer Braband keere,
Dat al de Schanſſen meeſt in nam rond om de Stad,
Antvverpen vveeldich, moest een ander less' haest leeren,
Voortijden vvaſt van t' heel Land den verborghen schar,
Dat sy schoon ghebout vvas, vvat hielp haer doen doch dat,
Sy moest als d'ander al, vvel bang en bedroeft kijcken,
Sy toonden haer int eerst hooghmoedich en seer prat,
Maer haren vyand quam ghevvelldigh op haer dijcken,
Een Stakaed' maeckten hy, door vreemde fray practijcken:
het besluyt vvas heel vast, de benoutheyd vvas groot.
Holland, Zeeland oock, elck had quae kans om strijcken,
Den Oraingnisschen Prins vvas snel ghebracht ter dood,
het vvas verdriet al om, elck vvas selfs schier in nood,

Den vromen Magistraet vander stad vveert verheven,
 Die vonden haer van ghelt, van volck, van graen heel bloot,
 t' Ghemeynte dat begint te crijten, en te beven,
 Men sagh haer van bystand goe hoop en troost oock geven,
 Van Holland, Zeeland ooc, comt daer een schoon vloot aen,
 Den Couvensteynschē dijck, met vroomheyt bovē schrevē
 Die namen sy in, maer het vvas seer haest ghedaen,
 Men sagh het vwater al de schepen snel ontgaen,
 Seer veel Crijchslieden vroom, die moestent daer betrueren,
 Ten hielp gheen vechten cloeck, noch vromelijck te staen,
 Verdrincken moesten sy, oft meest den doot besueren,
 De schepen laghen vast, sy conden haer niet rueren,
 Verloren vvas den moet, t' vvas jammer en gheclagh,
 Die hoop vvas heel uyt, ten kond' niet langher dueren,
 t' Ghemeynt' dat riep om peys, daer en vvas gheen verdrach,
 Den Raed die grooten tvvift, en ooploop oock ontfagh,
 Die hebben met den Prins van Parma vreed' besloten,
 De oude Roomsche Kerck, die quam vveer aen den dagh,
 Het vvelck des Heeren volck vvel ter deegh heeft verdrotē,
 T' vvas al haer sonden schult, sy hebben straff' ghenoten:
 Dit ons slecht voortstel, sal u maken vvel bekend,
 dat daer veel tranen zijn en verdriet uytghesproten,
 Hoort, siet, en leeft, houd u vvat stil, aenmerckt het ent,
 Antvverpens jammer groot, laet in't hert sijn gheprent.

B

Vande

Vande eerste Gheschiedenis de eerste uytcomst.

Antwerpen siet in eenen stoel/ en heeft aen haer rech-
te zijde Rijckdom, ende aen de sijncker zijde Nee-
ringhe: sy singhen bij veersen / ende Antwerpen,
spreekt vier Baladen tusschen beyden.

Een Liedt, op de voys: van den drien
tvintichsten Psalm Davids.

De gordij-
nen wordē
geschoven
daer Ant-
werpen sit.

Mijn God voedt my als Vader goedertieren/
Des sat ic hem oock in gheender manieren/
Verlaten niet, al waer de dood voorhanden/
Want Neering' gheeft hy my in dese landen.
En Rijckdom comt my toe van alle weghen/
Om sijns woords wil/ zit ic schier verseggen.

sy spreekt. **O** Mijn ghetrouwen God, o Vader goedertieren,
Hoe zeghent ghy ons in verscheyden veel manieren,
V goed jonst, en ghenaed', staet ons by vroegh en laet,
Daer vloeyen nu tot my veel groote schoon Rivieren,
En seer veel neering' send ghy my toe metter daet,
En ick ANTWERPEN, vond my noyt in sulcken staet,
De veelheyd des volcx en vvas noyt soo seer groeyende,
vvaer vindmen miins ghelijcx, hoe verr' dat ghy oock gaet,
De vreemde ziin van verr', en naer, tot my spoeyende,
Den Rijckdom met macht is my nu seer toe vloeyende,
Miin vvercken schoon, en al miin V Vallen ziin volbracht,
En Godes vvoord is hier hoe langs, hoe meer bloeyende,
Iae God, die daer bedvyngt al der Tyrannen macht,

Is alleen mijnen schilt, den vasten borcht, en cracht.

Den vyand dorst naer mijn bloed seer verwoedich/
Om dat Gods woord by my is overbloedich/
Hy tiert/hy raest/op my is hy verberen/
Maer u weldaet Heer/sal ick niet vergheten/
Jef hoop ghy sult mijn Heylen Trooster wesen/
Ghy zijt die den nood/en druck kond ghenesen.

Sy singt.

Al mach den vyand snoo, seer naer ons bederf haken,
Al mach hy teghen ons seer veel valstricken maken,
Al mach hy dorsten oock, naer ons onnoosel bloet,
vvy hebben eenen God die voor ons trou sal vvaken,
Den vyand is op ons als eenen Leeu vervvoet,
Hy soeckt nacht ende dach, ons haef, ons ghelt, en goet,
Maer God die bevvaert ons als Herder hoogh ghepresen,
Hy versiet ons van als, hy send ons overvloet,
Den rijckdom laet o Heer, my altijt ontrent vvesen:
En laet de neering' doch als voester uytghelesen,
Hy miin Invvoonders zijn, soo gaen vvy altijt vast,
Al is den vyand boos, Heer, ghy cond ons ghenesen,
Des Heer bevvaert my, dat ick niet en vvord' verrast,
vvan u vven arm troost my als ick vvord aenghetast.

Sy spreekt.

Soo lang als Gods Woord noch mach by my blijven/
En ick al om mach mijnen handel driiven/
Jef en vrees niet/al mijnes vyands machten/
Jef salt in Godes naem alles verwachten/
Om s'lands vrijheyd/sal ick soet en stier proeven/
Maer Heer in den nood, laet my niet bedroeven.

Sy singt.

Soo lang als elck my noch van alles kan toevueren,
En ick noch hand' len mach rond om met mijn ghebueren, sy spreekt.

B ij Soo

Soo en vrees ick gants niet voor den aenstaenden noot,
Al mach ons den Crijch nu van binnen nu berueren,
vvy lijdens gheeren vrij vvel eenen cleynen stoot,
Alst voor s' Lands vrijheyd is, al vvaert schier totter doot,
Voor Godes vvoord boven al, ziin vvy bereet te strijden,
En van miin Borghers is t'ghetal met allen groot,
Dat vroom de vvapen draeght, en reed' is t'allen tijden,
Voor miin behoudenis, het uysterf' nu te lijdens,
door Schaldis de rivier, vvord' ick naer noch ontfet,
Soo lang die open is, soo naeck't my noch verblijden,
Al heeft den vyand nu sijn mes op ons ghevvet,
Ons vrees' is cleyn, vvord de toevoering' niet belet.

Sy singt.

Den Crijch brengh't met seer veel wreedheden/
En om Gods Woords wil/word veel gheledent/
Maer ick betrou God alle mijn sacken/
Jck hoop hy sal voor my ghetroulijck wakent/
En my van als de toevoeringhe ghevent/
Op dat al mijn volck mach met vreden leven.

Sy spreekt

O miin ghetrouven God, al vvort het vvaer bevonden,
Dat den Crijch daeghlicx soo veel Landen heeft verflondē.
Nochtans en raken noch t'hert niet al des druex vvonden,
Soo langh als my u vvoord voor ooghen vvord ghestelt,
En dat de vvaerheyd de versierde leughens melt,
Goetvillich vvillen vvy veel lijdens nu verdragen,
Soo langh door vant t'Ghemeynt naer t'Godlick vvoord
noch helt,
Heer, hoe sal ick ghenoech u prijsen al miin daghen,
Dat ghy soo menichmael verhoort miin bitter claghen,
En met u vvoord ghetroost hebt al miin svvaer verdriet,
O Heer doet nu voort aen met my, naer u behaghen,
En breng't d'aenslaghen boos des vyands doch te niet,

Ick

Ick gheeft nu God al op, die s' menschen hert doorsiet,

O Prince God/blijft by my doch ghestadich/
Beschut/bescherm my doch o Heer ghenadich/
Dat u beliest/wilt voort aenin my werken/
Wilt teghen den vyand my verstercken/
Al heeft hy groot ghetal van volck en paerden/
Jck bid wilt Heer alstijd mijn saeck aenvaerden.

De gods
dijne gaet
toe.

Vande eerste Gheschiedenis, de tweede uytcomst.

Schoffierighe begheerte, Quæet regiment.

Schoffierighe begheerte.

WEL Nicht, wat dunckt u van sulck eenen sanck,
Ist niet seer soet, en liefliick om te hooren.

En comt
tsame uyt.

Quæet regiment.

Tis vvonder oft oock sal noch dueren lanck.

Schoffierighe begheerte.

vvel Nicht vvat docht u van sulck eenen sanck.

Quæet regiment.

vvisst sy dat ick vveet, t'hoofst vvaer haer haest cranck,
Al haer vreught soud' vvel haest gheheel versmooren.

Schoffierighe begheerte.

vvel Nicht, vvat docht u van sulck eenen sanck,
Ist niet seer soet, en liefliick om te hooren.

Quæet regiment.

Hebt maer vvat tijds ghedult, vvy sullent haest verstooren,

B ij

Ick

Ick vvedde by gants paert, tſal haer vvel ſchier vergaen.

Schoffierighe begheerte.

Maer Nicht hoe comt ghy doch nu dus vroech inde baen?
Doet my ſulcx eens verſtaen, vvat is u vvedervaren?

Quaet regiment.

Mits ick vernomen heb voor ons ſoo goe nieumaren,
Daer ick ſoo menich verſ vvel ſeer heb naer ghchaect.

Schoffierighe begheerte.

Vertreckt ſulcx hier oock eens, en my oock blijde maect,
Ghy moeght vvel dencken, dat thert haect nae goe tijdinge.

Quaet regiment.

Maer eer ick oorſaect ſy van groote verblijdinghe,
Soo maectt hier uvven naem voor al de vverelt bekent.

Schoffierighe begheerte.

Daer ben ick toe ghereed, de beſte van't Convent,
Schoffierich van begheert, die ſelden is te vreden,
En die't al bederf, jae veel Landen, en veel Steden,
En als een Echel dorſt my naer d'onnooſel bloed,
En ick neemt hier doch al, den menſchen haef, en goed,
Maer ſchoon-hert uvvẽ naem vvoud' ick ooc ſeer vvel vvete.

Quaet regiment.

Ick heet, Quaet regiment, ick derſt my vrij vermeten,
Mijn oude deught te doen, heb ick niet veel ghemiſt,
T'gheen dat langh is verſpaert, dat heb ick haeft verquiſt,
De vverelt vvorp ick om, ick ſtelt al om in roeren,
Tvvift, tvvedracht, en oploop, zijn mijn daegh'licſche voete
En t'gaeter al te niet, daer ick licht vvord gheloof,
En daer ick meeſter ben, vvord elcx verſtand berooft,
Ick maect haer verdooft ſijn, en baer al ſtil mijn kueren,
VVas ick niet, die ſoo fray van Troyen der ſtads mueren
Deed'

Deed' open breken haest, en brocht haer in den brand,
Quam oock Cartago niet door my met list tot schand,
Miin cloeck verstand heeft al de vverelt door ghebleken.

Schoffierighe begheerte.

En ick en soeck niet dan te vechten, houven, en steken,
En al miin bejaegh is, te soecken goeden buyt,
En daeghlicx gae ick vroech met miin volck daerom uyt,
Brand-slichters, moordenaers, dat ziin miin beste knapen,
Sy moetent krijghen oock, al vvaert int vyer te rapen,
Sy laten daer oock niet, dan dat haer te zvvaer is,
Tot ruyten, rooven oock, ben ick van moede fris,
Heel Coninck-rijcken brengh' ick gants te niet, en r' onder,
En als ick een Stad vvinn', seer geeren ick die plonder,
En her vvaer vvonder, dat daer erghens noch vvat bleef,
Des houd my alom vrij voor uvven besten Neef,
En verclaert my recht uyt, tgheen datter nu mach schuylen.

Quaet regiment.

Dat vvy dees schoone Maeght eens doen vvcl deerlick huylē,
In plaets van dit soet lied, dat sy songh onverflout.

Schoffierighe begheerte.

Ghy hebt de VVesp int hooft, vvan ghy spreedt veel te bout,
Dus vvilt den rechten text eens vvcl ter deegh uyt legghen.

Quaet regiment.

De Prins van Parma is int velt, (ick salt uyt segghen)
Met eenen Legher schoon, jae al des Coninx macht,
Als eenen blixem comt, hy gantschlick onvervvacht,
Lillo, en Liefkens-hoeck, die moeten daer eerst blijven,
De Geusen sal hy haest uyt Vlaenderland verdrijven,
Soo vvord Antvverpen de bruyd, daer't al om danft,
Dan tspiijt my, dat sy soo sterck rond om is beschantft,
In mijnen sin acht ick haer heel onvvinnelijck,

Schof-

Schoffierighe begheerte.

En tiert soo luyd' doch niet, u is noch vvel kennelick,
Hoe ick soo cloecklick tot onsen voordeel vvrocht,
Doen ick den Spaengnaert fray langs het Casteel brocht,
t'Fora veillaco, ick soo moetvvillichlick speelden,
vvy drevn haer vvat uyt de over groote vveelden,
Ick maeckten haer vrij noch meer beschaemt en confuys,
Als ick in Stad brocht al dat vvreed en boos ghespuys,
Dat de stad roofden heel, veel moorden en verbranden.

Quaet regiment.

Iae sonder miin goe hulp, bleeft ghy daer schier in schanden,
vvant miin quaet regiment, vvas daer gheopenbaert,
Door my quaemt ghy in als te boven onbesvvaert,
Al dat u letten kond' deed' ick op een zijd' stellen,
Men fagh u gheensfins niet met des stadts ketens quellen,
En al het Staten volck, vvas daer vernielt vvel ras,
Het moeft soo ziin, mits dat t'verraet van binnen vvas,
De Borghers leyden ick vvech op de Nieu-stads zijde,

Schoffierighe begheerte.

Ick beken dat ghy seght, ghy maeckten my vvel blijde,
Quaet regiment en vvas daer voorvvaer gheen ghebreck,
En menich cloeck Soldaet, die sehooter in den beck,
Sy vvorden veel te vroegh al met den spit ghesmeten.
Sy liepen aen, eer sy van't ghebraet hadden gh'eten,
Ghy hebt u rol daer vrij ter deghe vvel ghespeect,
vvant u quaet regiment heeft menich mensch bequeelt,
En door u heb ick schier, het heel Land in ghecreghen,
vvy tvvee verstaen ons stuck, als ons ghellicx vvel pleghen,
vvy vraghen vvy daer naer vvic datter comt in noot,
Ghy gheeft u op d'een zijd', en ick op d'ander bloot,
Dan gaet het al voor vvind, en t'luckt voor ons ten besten,
Maer

Maer bedinckt u nu vvel, hoe dat vvy noch ten lesten
Verschalcken sullen eens dees over schoone bruyt,

Quaet regiment.

Als ick daer om peys, dan is clær het lieken uyt,
Tis veel te schoone spruyt, ick vvilder niet om dincken,
Vvy soud Antvverpen doch ter vverelt connen crincken,
Nu het Casteel aff is, en t' regiment is goet,
En men seght, daer ghelt is en ontbreckt gheenen moet,
Dus laten vvy dat daer, t' soud doch al zijn van't Vercken,

Schoffierighe begheerte.

Neen Nicht, ghy moeder aen, vvy moeten tsamen vvercken,
Dus sचेpt vrij moet, en vveeft in alles vvel gheruft,
Och, mocht ick doch dees reys hier blusschen miinen lust,
En vvaert ghy slechts in stad, elck een soud' door u beven.

Quaet regiment.

Neen, dat ick daer quam, men soud my een briefken gheven,
Het vvaer bedreven clær van my een stout stuck vrij,
Colonnels, Capiteyns, al t' volck is teghen my,
Aen de Fransoyfen hebt ghy't seer vvel fray sien blijcken,
Hoe elck int ghevveyr vvas in allen des stadts vviicken,
Iac arm, en rijcken, elck cloeck op sijn vecht-plaets ginck.

Schoffierighe begheerte.

Ghy vvaert daer ghebreck, dan tis nu een ander dinck,
Ick hoop sy sullent nu al tseffens eens betalen,
Daer zinn voor ons int veld veel Spaengnaerts, Duytschen,
Niet can ons falen schier, sy moerē nu vvel voort, (VValen,
Men sal de Rivier nu gaen vallen rasaen boort,
Aen den bestemden oort, en een Strakada maken,
Cond' ghy Quaet regiment, maer slechts in stad gheraken,
T' sou nae ons haken clær, seer vvel ghelucken snel.

Quaet regiment.

Nu ick gae erghens in een ravot huexken vvel,
En houden my al stil in eenen hoeck verborghen,
Tot dat pas gheven sal, dus laet my vrij vvat forghen,
T'vword stil en dier beschickt, en elck op sijnen tijd.

Schoffierighe begheerte.

Nu loopt dan nae de stad, ick sal met grooten vlijd
Naer t' Legher loopen ras, en elck tot lust vervecken,
Schoffierich begheert' sal selfs het veld gaen ontdecken,
Elcx hert sal trecken nu om plucken dees schoon roos,
Nicht, als schijnt ghy nu hier te ziin een oud Fandoos,
Oft een vrou ghedeloos, het sal vvel anders tieren,
Ghy sult noch seer fray gaen als Venus camerieren,
Met een ferdegelijc aen't lijff, groen kouf kens net,
De muylkens gheborduert, en t'hoofd seer vviyd gheset,
En Nicht, ghy sult dan ziin van d'amoreuse flooren.

Quaet regiment.

Sett my met eenen aen twee langhe elcks ooren,
Ick merck ghy soeckt met my te houden uven spot,
Criight vrij een ander om te houden uven Sor,
Tis langh ghenoegh ghegeckt, ick vvil ras naer stad loopen.

Schoffierighe begheerte.

Nu vvel aen als een vvijs, drinckt vrij den vvijs met stoope,
Maer zitt doch vvijs in als, versint, eer ghy begint,
En alst den rechten tijd is, siet dan in den vviint,
T'fal al ghedijen vvel, en vvil u niet verveiren.

Quaet regiment.

Loopt ghy oock henen, vvilt int Legher u gheneiren,
Ick sal my oock terstont nae de stad spoeyen dan,
Als vvy ghetrouliick ons d'vverck vvillen moeyen man,
Soo ist dat groeyen kan, t'fal clær ongheloghen,, zijn,
En die ons ghelooft sal niet lutter bedroghe,, zijn.

18

Vande tweede Gheschiedenis de eerste uytcomst.

Antwerpen, Schaldis, Ghemeynen Man.

Antwerpen.

O Heer, hoe bang ist hert, miin beenen die beven my,
En al miin leden teer van sloutheyt begheven my,
Hoe salt met my doch ziin, hoe sal ick't nu bestaen,
O miin almachtigh God siet my ghenadich aen,
Al dees veranderingh' comt my aen boort te snellick,
Als den vervvoeden VVolf comt onsen vyand fellick,
Hy comt te stoutlijck aen, als nergkens voor bevreesst,
De Prins vā Parma treckt langs het Vlaemisch quartier meest
En Mons Dragon die comt langs de Brabantsche zijde,
Ick vind my selfs verschrickt, ick sulcx recht uyt belijde,
vvy ziin noch onversien, ons ghebreeckt noch van als,
Den vyand heeft veel volcx, hy is seer loos en vals,
Sy sullen soo ick sorgh gaen op miin diicken stellen
Veel ghevvelde van gheschut, jae al de schepen quellen,
Om te beletten de toevoeringh', en de vaert,
Siet Schaldis comt naer my, nu ben ick heel besvvaert,
Sijn comst is niet om niet, miin hert begint te suchten.

*Antwerpen
come uyt.*

*Schaldis
come uyt.*

Schaldis.

Och schoon Antwerpen rijck, ick ben vol schriex en duchtē
D'vvelck my doet nu tot u dus nemen miinen ganck,
u is vvel kenlick dat ick al miin leven lanck
Soo menich heerlijck schip heb laten u toe vueren,
Den trousten ben ick verr' van allen u ghebueren,

C ij

Maer

Maer ick forgh dat my sal verboden vvorden haest,
VVant uyven vyand comt, al sijn volck te seer raest,
Lillo, en Liefkens hoeck vvilt hy met cracht bevechten,
De Dijcken zijn vol van sijn Ruyters en sijn Knechten,
Hy sal daer sterckten op gaen maken, d'vvelck ick claegh,
Hy is al op den Tocht, vvaer om ick nae hulp vraegh,
Hy en soeckt anders niet, dan my heel te benouven.

Antvverpia.

VVy moeten, God den Heer t'best altijd vast betrouven,
Selfs niet verflouven oock, maer doen nae onsen plicht,
Al is de saeck heel svvaer, al is sy van ghevlicht,
Ous ghemoet en mach doch gants niet verflaghen vvesen.

Schaldis.

Antvverpen hoogh vermaert, ick segh recht uyt mits desen,
Den vyand is gheen kind, daer ghy met hebt te doen,
Het is een strijdbaer volck, cloeckmoedich en seer koen,
Iae schuym van boeven claer, en volck van alle soorten,
Dat ghy my eens vvaert quijt, sy quamen voor Stads poortē,
Dus ist voorvvaer vvel tijd dat ghy opt stuck versint,
En vvilt vvijfslijck doen, siet by tijds in den vvint,
Dat sy u my dan niet af handich connen maken.

Antvverpia.

Zvvijght Schaldis, de doot soud my schier door sulcx genakē,
Ick hoop ten sal niet zijn, maect daer aff gheen verhael
En mijn goe Overheyd draeght oock forgh altemael,
Betrouut ons dat vrij toe, dat sulcx niet sal gheschieden,
Och den Ghemeynen man comt hier, vvat salt bedieden,
Mistrootstich schiint hy heel, tis vvonder vvat daer schuylt.

Den Gemenen
man comt
uyt.

Ghemeynen man.

Och, ist om lijdē oock dat t'Land-volck soo seer huylt,
Het vvelck comt van rond om nu naer de Stad ghelopen,
Haer

Haer beesten zijn sy quijt, naeckt uytgheschut met hoopen,
Sy zijn daer qualick aen, men hoort niet dan ghecrijt,
Och dees veranderingh' is al te seer subijt,
Dus Maeght seght ons doch eens vvat is hier nu voor handē.

Antverpia.

Laet ghy soo haest den moet nu sincken, sy der schanden,
Ick hoop miin groote macht vvort nu oock haest ghetoot,
En ghy ghemeenen man, ick hoop ghy vvord verschoont,
Ick hoopt te maken dat u niet en sal ontbreken,
vvant ick sal met al miin Cooplieden eerst daeghs spreken,
Oms nood-druft vvord van haer seer vvijd en breed gebrocht,
En boven al vvord daer al om voor u ghecocht
Veel boter, kaes, en speck, en overvloet van coren.

Ghemeynen man.

En oft vvy ons Rivier ten lesten noch verloren,
Hoc soud' dan met onsgaen, het vvaer een druckigh vverek,
Den vyand dervvaerts treckt met macht van volck seer sterck
En Lillo meynt hy nu vvcl haestelijck te vvinnen.

Antverpia.

O ghy ghemeynen man, vvilt u doch vvcl versinnen,
Vveest vvcl gherust in als, en u niet en verschrickt,
Ick heb met grooten vlijd nae Liefken-hoeck gheschickt,
Coronel Petin, met veel knechten en oock Borghers,
Miin Colonnels zijn van die sterckte de besorghers,
Op Lillo is Goddiyn een trouvven Colonel,
De jongh-mans vander Stad bevaren t' selfde vvcl,
Van Mons de Tempel is een vaendel daer ghegaen,
En dan Capiteyn Duym treckt nu oock dervvaerts aen,
Met Crijchs-volck goet, dvvelck is tot onse Gildens laste,
Dus schept al goeden moet, vvant oock als den ghepaste
Miin Heer van Tilingni treckt dervvaerts nu terstond,

Fransoysen, Schotten oock, en Engels volck goet rond,
Al onder sijn ghebied, niet dan eer en prijs soecken,
In Godes stercken arm moet elck van ons vercloecken,
En nemen ons toevlucht aen d'Edel Heeren Staten,
Sy sullen ons in nood nu gheensins doch verlaten,
En op dat ghy te bet o Schaldis blijft ghesust,
Soo vvord den gulden Leeuvv ter oorlogh op gherust,
Om soo den vyand met lust van u cloeck te keeren.

Schaldis.

Als ick sulcx hoor' begint vreught in my te vermeerren,
En ick ben vroegh en spaed' oock, tot uvven dienst ghereed,
Dat u yet over quam, vvaer my van herten leed,
Maer ick seght recht uyt, oft my den nood daer toe dronghe,
En dat ick gants gheen hulp van yemand en ontfonghe,
Ten soud betamen niet dat yemands my gaff schult.

Antvverpia.

En ghy ghemeynte hebt in lijden doch ghedult,
Houd u in alles stil, vliedt t'qualijck boos spreken al,
Ick hoopt te maken vvel, dat u niet ontbreken sal,
vvilt al met my nae u verlossingh' haken,, dan,
Caenin. En denckt dat God voor ons ghetrouvvelijck vvaken,, kan.

Vande

17
Vande tweede Gheschiedenis,
de tweede uytcomst.

Schoffierighe begheerte, Quæet regiment.

Schoffierighe begheerte.

WEL Nicht, sy singht ons nu een ander liet,
Naer miin verstand ist eenen and'ren toon.

Quæet regiment.

Haer oude vreught is al te mael te niet.

Schoffierighe begheerte.

VVEL Nicht sy singht ons nu een ander liet.

Quæet regiment.

Van iammer ist, van elend' en verdriet,
Maer sy crijght vvel den rechten goeden loon.

Schoffierighe begheerte.

VVEL Nicht, sy singht ons nu een ander liet,
Naer miin verstand ist eenen andren toon.

Quæet regiment.

Iae sy moet leeren Neeff, sy en ist niet ghevvoon,
Tis voorvvaer noch al vroegh, sy moet het suer eens proevē.

Schoffierighe begheerte.

VVEL anders sal sy haer noch metter tijd bedroeven,
Sy magh vvel jancken vvat, sy moet doch nu hacht voort.

Quæet regiment.

Och mocht ick haer doch eens cloeck vallen aen haer boort,
Nae u begheert en sin, hoe soud ghy haer verrasschen.

Schoff

Schoffierighe begheerte.

Mocht ick miin handen in dat Lutheraens bloed vvaſſchen,
En in haer kaffen zyvaer een ramlen in dat ghelt.

Quaet regiment.

Laet dat noch daer, maer ſeght ons hoe dat is gheſtelt
Int Legher, vvaer iſt nu, oft vvat vvord daer bedreven.

Schoffierighe begheerte.

Sulck eenen hoop fray volck, en ſagh ick al miin leven,
Die daer ſoo vroom en cloeck zijn, jae tot ſtrijd gheſint,
De Prins van Parma ſelfs, hem luſtich ondervvint, (trecke,
Met macht langhs t' Vlaemſche Land nae Liefkens-hoeck te
En Mons Dragon die ſal al t' Crijchſ-volck haeft vervecken,
Om den Brabandsche kant te ſtraffen met heyr cracht,
De Schants van V Vilmerdonck, dvelc ick noyt had gedacht
Is nu verlaten haeft, als oock meer ander plaetſen.

Quaet regiment.

Goe Vriend dat is miin ſchult, vvant ick vvift af te kaetſen,
Dat elck met vreden liet den Couvvenſteynſchen dijk,
Had hy heel affghekeert ghevveeft tis kennelijck,
V Vy vvaren noyt aen de Oordamsche Sluys ghecomen,
Noch den dijk en vvaer noyt van ons volck inghenomen,
Het vvater dat ſoud claer vvcl hebben ſulcx beler,
T' vvas door quaet regiment, dat daer niet op gheſet
En vvaren met verſtand de Garen, en de Sluysen.

Schoffierighe begheerte.

Had dat ghedaen ghevveeft, t' had my vvcl doen verhuysen,
Oft ick en vvaer niet daer ick bin, ick ſeght recht uyt,
Quaet regiment ghy zitt voor ons een lieve bruyt,
En denckt oock niet oft vvy en ſullen uvv's ghedencken.

Quaet regiment.

Meer dit en is noch niet om ſulcke ſtadt te krencken,

19
Sy passen óp ons niet, sy zijn vol ghelt en goet,
En daer dat ghenoech is, en ontbreeckt gheen en moet,
Soo sy behoeven yet, t' comt haer van allen canten.

Schoffierighe begheerte.

Bey, bey, vvy sullen sulck gheschut op den dijck planten,
De schepen sullen vvel thuys bliiven soo ick meyn,
En schaed' scheidt vriendschap claer, het gebeurt veel certeyn
Als vvy dan Liefkens-hoeck en Lillo hebben creghen,
Soo bliiven sy van daer al, die te comen pleghen,
Dus schept vrij eenen moet, tvvord haest van ons beschickt.

Quaet regiment.

Cond' ghy't met segghen doen, sy ziin soo niet verschrickt,
Dus houd u vvat gherust, t' moet eerst veel halfen costen.

Schoffierighe begheerte.

Maer vvat schuyt daer in stad, en loopen nu gheen Posten,
Om hulp, om onderstand, hoe ziin sy daer al aen.

Quaet regiment.

lyt Holland vvord vervvacht een groote vloot met graen,
Om de stad te versien en lang ghenoech te houven.

Schoffierighe begheerte.

Kan u quaet regiment nu niet met allen brouven,
Daer met dat haer sulcx niet oft luttel oock mach baten.

Quaet regiment.

Ten schaed niet, comt daer veel sy sullent over laten
Aen ander Steden, die daer ziin in honghers noot,
Den yever en sal oock niet vvesen al te groot,
Om al de schepen daer met vlijt, en ernst t'ontladen,
En comen sy niet licht vveer, dat sal ons niet schaden,
VWant het langh ligghen sal te grooten verdriet ziin.

Schoffierighe begheerte.

Voorvaer Nicht sulcx is van u seer vvel bespiet sijn,
Ick laet u dan begaen, ghy vveet raed tot veel dinghen,
Ick vvil ras gaen int veld, om Liefkens hoeck te dvinghen,
Ick hoop te bringhen goc tijdingh' uyt ons ghevvest.

Quaet regiment.

En ick gae naer de stad om daer te doen miin best,
Daer ick veel saken meyn, die crom gaen te richten vvel,
Ick hoop ick salder veel al heymeliick biechten vvel.

Gacnitt.

Vande derde Gheschiedenis
de eerste uytcomst.

*Rijckdom, Antverpia, Neeringhe, Ghemeynen Man-
Troost der Schriftueren.*

Rijckdom.

Antwer-
pia sijn in
haer ca-
mer ende
Rijckdō
en Dree-
ringhe
staen ende
nemen
vorloff.

ANtverpen schoone stad ick moet nu van u scheidē,
Ten staet my voorvaer niet aen langher hier te beyden
Ick sie vvel dat u veel verdriets hanght oyer t'hoofst,
Tis beter dat ick gae, dan naer vword' heel berooft,
En opt leest mer ghevvelde van elck een vword gheplondert.

Antverpia.

O Rijckdom ick ben vvel met allen seer vervvondert,
Dat ghy my onversiens dus haest verlaten vvilt,
Sraeckt u reys doch dit mael, en al u vrees vvat stilt,
vveest voor een cleyn gerucht oock niet verschrickt met alle,
Ick

21
Ick en ben vrij gheen stadt die licht is t'overvallen,
Tis buyten allen forgh, vvaer voor zitt ghy verveest,

Neeringhe.

En ick vertreck oock vvegh, hoe vvel dat my seer deirt,
Men siet den Crijch altijd de Neering' meest verdrijven,
Ick en kan noch en magh niet langher by u blijven,
T'vertrecken is my naest, miin pas-brieff is ghereed.

Antverpia.

Neeringh', dat ghy vertreckt is my te mael vvel leed,
Gheliick de kerne groeyt int midden van de snoester,
En soo dat een cleyn kind krijght voedsel vande Voester,
Soo hebt ghy Neeringh' my ghetrooft tot aller tijt,
O hertsvveir, o verdriet, vvord' ick u beyden quijt,
Vvaer sal ick breed oft vvijd, troost soecken oft ontfanghen.

Rijckdom.

Antverpen, vaert doch vvel, al met betraende vvanghen
Neem ick oorloff aen u, eer dat het ter deegh vuylt,
Ick heb seer langhen tijt in uyven schoot gheschuyt,
Maer nu vvil ick my gaen in ander Landen gheven,
Eer ick vvord' gheschoffiert, oft met ghevvelt verdreven:
Oorloff mijn vriendin, ick neem oorloff op dit pas,
Tis voorvvaer meer dan tijt dat ick my van hier ras,
En elders een plaets soeck om mijnen schat te borghen,
Seer gheiren is rijckdom vrij sonder vrees oft forghen.

Neeringhe.

Het is oock meer dan tijt dat ick van hier vertreck,
En ander Landen soeck, daer ick elck een veryveck,
Om troost en onderstand, van neeringh' te ghenieten,
VVant als u schepen niet en varen, noch en vlieten,
Dan ist met my arm vvijf een seer elendich vverck.

D ij Antver-

Antver-
pia staet
op ende
weent.

Sy om-
helsen elck
ander.

Gaet in.

Antverpia.

Barmhertich God tis nu dat ick vvel cl aerliick merck,
Dat hier ter vvereld gheen trou en is by de menschen.

Neeringhe.

Sy soene
elck ander
ren.
Gaet in.

Antverpia vaert vvel, ick sal u altiud vvenschen,
Dat ick u haest magh sien in eenen andren staet,
En ick vvensch u in als ghetrovven vviisen raet,
En daer met beveel ick u onsen Heer der Heeren,
Alst beter met u is, soo magh ick vveder keeren.

Antverpia.

Den Ghe-
meynen
man comt
uyf.

Den Rijckdom ben ick quijt, en Neering*, o nood groot,
vvat hertsvveer, angst, en pijn comt my aen, jac doot bloot,
Och den ghemeynen man die heeft dit al vernomen.

Ghemeynen man.

Den nood doet ons vverrom o Maghet tot u comen,
vvat valt ons doch verdriet, en zvaricheyt aen boort,
vvy hebben van't verlies van Liefkens-hoeck ghehoort,
En tis oock al vermoort, dat daer vvas inde vvapen,
Als de bloedhonden quaet, die nemmermeer en slapen
Soo vielen sy aen, nae ons bederff vword ghetracht,
De tijding* quam oock hier die gants niet vvas vervvacht,
Van den scheut en de dood des Princen van Oraingnen,
Is dit de groote macht des Coninx van Hispaingnen?
Voorvvaer hy heeft sijn eet te leeliick nu misbruijckt,
Tis vvel het snoodste stuck dat daer oyt js ontluijckt,
Alst soo te vverck soud' gaen, moet onser God erbermen.

Troost der schristueren.

Troost der
Schristu-
ren comt
uyf.

Des Coninx Davids God moet u oock nu beschermen,
Antverpia met u invvoorders al ghemeen,
vvelck is nu d'oorfaeck doch van al dit groot ghevveen,
Soo ick ghemercken kan, ghy zijt vol van verfloutheyt.

28
Ghemeynen man.

Tis reden dat vvy ziin bevanghen met benoutheyt,
Mids onses Princen dood een stout moordadich stuck,
Vvat hangt ons over t'hoofst, niet dan groot ongheluck,
Veel jammers en verdriet, voor ons arm schamel lieden.

Troost der schriftueren.

Vvat vvilder teghen doen, stond doch soo te gheschieden,
T'heeft onsen trouven God voorvvaer alsoo belieft,
En vvy sien het vvord ons in de schriftuer ghebrieft
Dat vvy hier gheen en troost op menschen moghen setten,
Vvat God ghedinghen vvil, en is niet te beletten,
Soeckt doch al uvven troost int s'levens goe fonteyn,
Vvant hy is onsen schild, en toevlucht oock alleyn,
Die daer op menschen staen vvilt gantscheliick verfoeyen,
De mensch magh t'beste doen en hem veel dinghs moeyen,
Maer God die vvercket al, elck hem d'eer gheven moet.

Ghemeynen man.

Troost der Schriftueren vriend u vvoorden ziin vvvel soet,
Maer druck en teghenspoet, vvy qualick konnen draghen,
En al des vverelts vreught vvas eertiids ons behaghen,
Voorspoed deed' ons doen claer voortstellen veel ghenucht,
Daerom vvord ick gheplaeght, daer om ist dat ick sucht,
En t'zvvvaerste dat comt ons noch daeg'licx voor ons ooghen.

Troost der schriftueren.

Dat vvilt nu den Heer u ten besten soo ghedooghen,
Vvant hy beproeft den mensch als men int vyer doet gout,
Hy send ons het cruys toe, hy maeckt ons vvvel benout,
Met sijnen soeten troost comt hy ons vveer te staden,
De vvereld verdomt ons, God bied ons sijn ghenaden,
En die God lieff heeft vvord van hem vvvel ghecastijd,
Hy send druck en verdriet, vervolgingh' ende strijd,

Maer t'beste eynd dat is dat nae comt verblijdinghe.

Antvverpia.

Om dat ick openbaer rond uyt doe belijdinghe,
Van Godes heylich vvoord is elck op my vergramt,
Den rooden fellen draeck, den bloed-raed tiert en stampt,
Sy soecken my voorvaer gheheel te bringhen t'onder,

Troost der schriftueren.

Dat is al Sathans vverck, ten is oock al gheen v vonder,
Mē siet het daeglicx v vel, dat daer Gods vvoortd plaets heeft
Dat den mensch meestendeel in vrees en ghetreur leeft,
Om dat Godsalich is te lijden hier op aerden.

Ghemeynen man.

T'vvaer goet dat vvy ons soo daer voor niet en vervaerdē,
Alst t'lijden overcomt, dan vvijsent vvy van kant,
Vvy hebben gheeren als s'vverelds vreught by der hant,
Als neeringh' ons begheefs, soo sietmen ons meest treuren.

Troost der schriftueren.

Daer den mensch meest om vvenscht, siet elc veel minst ghe-
God vvil ghebeden zinn met vast betrouvven claer, (beurdē
Soeckt troost aen hem, als ghy zijt in benouvvven zvaer,
Denckt dat hy u gheensins in den nood verlaten sal,
Ghelooft doch Schriftuer al, vvant haer leer u baten sal,
Samaritanen siet aen, hoe't met haer vvas ghestelt:
Het vvas met honghers nood te deerlijck seer ghequelt,
Als God den vyand deed' door sijnen arm beven snel,
Doen't sijnen vville vvas cond hy haest brood gheven vel,
Betuliel heeft de Heer onversiens verlost,
Door de hand van een Vrou, die daer soo cloecklick kost
Van Holophernes thoost met een svvaert aff smijten,
Den Spaingnaert vvreed moest ooc vel op sijn randē bijten
Die daer voor Leyden nam soo onversiens de vlucht,

God

25

God fand een vrees in hem door t'vvaters groot gherucht,
Dat sulcx is gheschiet, is nu onlangs maergheleden,
Dus stelt u selven doch in Godes vvil te vreden,
Verloren is ghevvaect, jae ghetiert oft gheclaeght,
Soo de Heer in den nood gheen sorgh voor ons en draeght. *Capitlm.*

Vande derde Gheschiedenis, de tweede uytcomst.

Schoffierighe begheerte, Quæet regiment.

Schoffierighe begheerte.

WEl schoon-spel slaept ghy noch, seght ons Nicht vvat *Comen*
maeck t ghy. *stamē uyt.*

Quæet regiment.

Ick vveet vvel Neeff dat ghy nacht en dagh seer haectt bly,
En u hert dat blaectt vrij om in de stad te vvesen.

Schoffierighe begheerte.

Den grooten hoop van t'ghelt sal my hoop ick ghenesen,
vvant ghy vvel dincken mooght dat my daer nae verlanght.

Quæet regiment.

Siet doch vvel toe dat ghy niet achter t'neten vanght.

Schoffierighe begheerte.

Ha, ha, ha.

Quæet regiment.

Vvat lacht ghy, is het om u vuyl codden?

Schoffierighe begheerte.

Neen voorvvaer, my docht dat ick begonst te modden,

Niet

Niet in d'oud vodden karr', maer inde kas met gout.

Quaet regiment.

En oft silver vvaer, tis noch te vroegh, hout, hout,
Straet daer al ghereed, jae ghetelt op eenen rooster.

Schoffierighe begheerte.

Tis ons al toe gheseyt van Parma onsen trooster,
Sy macht vvat houden noch int eynd moet sy daer aen,
Als sy besloten is, dan ist met haer ghedaen,
In stad is te veel volcx, haer sal van als ghebreken.

Quaet regiment.

Sy vveten van nu daer vvel ghenoech aff te spreken,
En Brussel ghebreect veel, Mechlen heeft veel van doen,
En die van binnen zijn in het uytvuren koen,
T'sal t'eer op vvesen Neef, de schepen blijven achter.

Schoffierighe begheerte.

Ick sie vvel daer ghy vvoont is menich armen pachter,
T'yvord van u beschickt al, fray en van langher hant.

Quaet regiment.

En hoe maeckt ghy't doch al int Legher lieve quant,
Gaet het daer oock voor vwind, vvilt ons sulcx eens verhalen.

Schoffierighe begheerte.

Het gaet met allen vvel, ons en kan niet ghefalen,
Int Legher hebben vvy met allen seer gheviert,
Mids dat nu den Prins van Oraingnen is bestiert
Van eenen Borgoingnon hy cloecklick is doorschoten.

Quaet regiment.

Iae Neef, t'heeft haer in stad oock vvel vvat seer verdrotten,
Graeff Mauritz sijnen Soon is nu int Vaders plaets.

Schoffierighe begheerte.

Hy is noch veel te jonck, ick hoop het bier vvord vaets,

Naer

Naer Vranckrijck loopen sy om bystand haest te krijghen.

Quaet regiment.

Vvat sy doen tis om niet, ick raed' haer datse zvvijghen,
Van ons Ligueurs sal sulcx vvel vvorden fray belet.

Schoffierighe begheerte.

Soo bliifter de stad haest, vviesal haer doen ontset,
Der ghebuer-steden sy een altemet verliesen,
Aelst dat is met haer lang ghelopen inde biesen,
Vilvoorden ziin sy oock onlangs ghevorden quijt,
En Liefkens-hoeck is vvegh, en Parma treckt met vlijt
Naer Dermond', dat daer oock niet te seer langh en toefde,
Dus sidt Antvverpen schier alleen als de bedroefde,
En Brussel, Mechlen oock, met den standaert van Gendt
Die zitten sober nu, elck een vervvacht het endt,
Gact dat niet vvel om voor ons den moet te verstercken.

Quaet regiment.

Maer in de stad sy oock al vvat bysonders vvercken,
Sy maken een groot schip, dat vreemd is om aensien.

Schoffierighe begheerte.

VVel Nicht, vvat droes is dat, ist oock vvat te bedien,
Als ghy van schepen spreeckt, ick my al vvat ververe.

Quaet regiment.

Het is scheut-vrij ghemaect, het heet Fin de la Guere:
Daer vvord vast op gheplant een deel seer schoon gheschut.

Schoffierighe begheerte.

Hola, ick bid zvvijght stil.

Quaet regiment.

Het is met allen nut
Om t' Crijchs-volck met gheveld van den Dijck haest te
jaghen.

E

Schoff-

Schoffierighe begheerte.

Och, nu vvord' ick heel bangh.

Quaet regiment.

VVilt daer gants niet naer vraghen,
Laet haer daer aen vrij vvat verquisten d'meeſte ghelt:
Ick vveeter vvel raed met, al iſt groot van ghevvel,
Ick ſalt alſt ghereed is vvel binnen s'lands haeft ſturen,
Op het droogh erghens vaſt, tziin doch miin oude kuren,
Dus leeft vrij van gheſchil, vveeſt nergkens voor beſorcht.

Schoffierighe begheerte.

En boven houden vvy noch d'oude ſchants te Borght,
En nu beneden is ons Liefkens-hoeck ghevonnen,
Soo vvorden vvy haeft baes, en ſoo haeft als vvy connen,
Sal van ons de Rivier beſloten ziin gheheel,
Tot Calloo vvord een Schants ghemaect als een Casteel,
En op Oordam oock een nu ſchier van deſghelijcken,
vvaer blijft de ſchip-vaert dan, bangh ſullen ſy ſtaen kijcken,
Dan vvord daer met practijck een fray Stakaed' ghemaect,
Adieu dan al te mael, t'paert vvord in d'oogh gheracckt,
Dan moeten ſy vvel vrij al danſſen nae ons pijpen.

Quaet regiment.

Svvijght, ſonder handschoen en is ſy ſoo niet te grijpen,
Eert daer toe comt, daer blijft noch menich vromen hals.

Schoffierighe begheerte.

Sy moeten daer vvel aen, oft die kaert is heel vals,
Laet ons ghevorden Nicht, vvy ſullent u vvel claren.

Quaet regiment.

Maer ghy en vertreckt niet, hoe dat ghy ziit ghevaren
Op Lillo, daer naer heb ick groot verlanghen ſiet.

Schoff-

Schoffierighe begheerte.

Die ziin ons veel te cloeck, en vvy en vanghen niet,
Sv schieten dapper uyt, vvy vveten niet vvaer keeren.

Quaet regiment.

VVel, hoe gaet dit te vverck, kond ghy't haer niet verleeren?
Vernielen vvoud ghy haer, en dat soo't scheen terstond.

Schoffierighe begheerte.

Sulck een cloeck vvederstand, ick noyt sagh, noch en vond,
En van haer stucken moet ick u hier een vertrecken,
Nu onlangs als den nacht heel aerdriick ginck bedecken,
Siin daer drij cloecke Maets behendich sonder tchromen,
Op het stuck vvcl versien in onsen Legher komen,
En hadden over haer flaf kens bereyt met vyer,
Om onder den vvind soo in het heel Spaensch quartier
Die in de hutten fray, al stil by nacht te steken,
Tis soo beschickt, en ziin vveer nae de Schants ghevveken,
D'uytcomst vvervvachten sy van haer bedreven stuck,
Och my vvas al te bang van dit groot ongheluck,
vvant corten tijd daer naer stond Legher heel in branden,
Iae het gheheele Dorp, en Kerck, t'quam al ter schanden,
En vvorden van het vyer tot inden grond vernielt.

Quaet regiment.

VVel doch vvaer bleeft ghy Neef, ick hoop ghy t'veld behielt
Oft ginckt ghy u van verr' soet achter een haegh borghen.

Het vvas al quaet ghenoegh, ick begonst seer te sorghen,
vvant hedden sy uyt stad met paerden, oft met macht
Oms overvallen doen, t'had met ons ghevveest nacht,
Oft voor het minst, haes-op, maer t'quam noch al ten bestē.

Quaet regiment.

Neef, vvy verliesen tijd, gaen vvy naer ons ghevvesten,

En maken dat ons hert ter deegh magh zijn verquickt,
Ghy vveet dat ick voor u tot voordeel heb beschickt,
Dat Herentals de stad nu onlangs is verlaten.

Schoffierighe begheerte.

Noyt en deed' ghy een stuck dat my meer quam te baten,
VVant al de Kempen heb ick nu heel los en bloor,
En ick en dacht die noyt al sonder flagh oft stoor
Te krijghen in miin hand, t' docht my een vreedde sake.

Quaet regiment.

Iaet dat daer, gaen vvy heen, vvant ick voorvvaer seer hake,
Hoe dit spel noch int lest voor ons al aff loopen,, sal,
Gaen in. Daer leeft noch menich mensch diet eer lang beccoopen,, sal.

Vande vierde Gheschiedenis de eerste uytcomst.

Antverpia, Troost der schriftueren, Gbeme ynen man.

Antverpia.

Antver-
pia met
Troostder
Schriftu-
ren comē
uyt.

OCh vvat vvord' ick nu voor een arm benoude stad,
Hoe vvonderlijck draeyt doch van de fortunyn het rad,
Hoe onghestadigh is den loop in s' vverelds ronden,
vol vreught plach ick te zijn, nu geplaecht met drucx vvondē
En noch is de sorgh meest te blijven in den last.

Schoffierighe begheerte.

Lijdt sulcx gheduldich doch denckt tvvord u toeghepast
Van uvven Heer en God, die u soo vvilt castijden,
Tis salich teghenspoet met besoeckingh' te lijden,

VVy

31
Vvy moetent nemen al, als van des Heeren hand,
Siet den ghemeynen man soeckt troost en onderstand,
My lust te vveten eens vvat hy ons sal voortbringhen.

Ghemeynen man.

Antverpia schoon bloem, ick moet voor allen dinghen,
Van u begheeren hier, oft bidden met oodmoet,
Dat ghy my oft daer noch troost is de vvete doet, (men.
Cleyngoedich ziiin vvy nu, quaed' uytcomst doet ons schro-

Antverpia.

Ghemeynen man, vvat doet u och vveer hervvaert comen?
Ghy zijt te haest verschrickt, ghy ziiit te seer verbaest,
Al ist dat ons party soo bijster tiert en raest,
Al is hy als den VVolf seer fel op ons verbeten,
Al schijnet dat hy ons sal levendich op eten,
De ghemeyn Staten, die in Holland ziiin vergaert:
Die draghen oock sorgh voor ons, sy ziiin op de vaert
Om onsen vyand van ons dijcken vvegh te jaghen.

Ghemeynen man.

Och leefden vvy den dagh, dat vvy ons ontfet saghen,
T'vvaer ons een blijde maer. den commer vvaer ghebluft.

Troost der sckrifvueren.

Ghemeynen man ick bid houd u altijd gherust,
Soeckt doch hulp by den Heer, vvant daer is troost te vinden,
Hy ist diet al aensiet, vyanden en oock vrinden,
Sy staen al in sijn macht, de hulp comt al van hem.
Sy wilt sulcx bedincken doch, hoort des Propheten stem,
Te vergheefs vvaken sy op velden, vvallen, mueren,
Soo God niet selfs en vvaect, en het vverck wilt uytvueren,
Daerom bid hem voor al, dat hy u saeck neemt aen,
Als hy u helpen vvilt soo kan u macht bestaen,

En sonder hem ist al te vergehefs dat ghy sorcht.

Antverpia.

Och vvy bekinnen vvel dat God is onsen borcht,
En onsen stercken schild, en leydsman om te vechten,
Maer vvy ziin seer beangst, niet vvetend' vvat aenrechten,
Als vvy aensien den nood, en den benouden tijt.

Ghemeynen man.

Den Riickdom vander stad ziin vvy voor deerste quijt,
En Neeringh' die is nu met ons, al verr' te foecken,
De Zee-vaert die ons plagh in handel te verloecken
V Vord ons benomen heel, het varen is schier uyt,
Den vyand is seer vvreed, ons dood is sijn besluyt,
Hy beleyt de Rivier met brugghen op de schepen,
Hy is vol arch en list, hy is in als gheslepen,
En een Stakada maect hy, de Scheld' vvord bepaelt.

Antverpia.

Alsick sulcx aenhoor, is t' hert my met druck doorstraelt,
Nochtans hoop ick aen God dat hem al niet sal baten,
Ons besten te doen oock, en sullen vvy niet la en,
Het vverck volck sullen vvy nu vallen haelt aen boort,
Met den yf-ganck sal de brug snelliick moeten voort,
Des en laet u sulcx doch t'ghemoed u niet besvaren.

Ghemeynen man.

De vvoorden ziin vvel goet, vvoud de daed openbaren,
Maer tis al reghenspoed dat elck nu hoort en siet,
Gend die seer schoone stad is nu oock int verdriet,
Sy heeft den vyand haer in handen corts ghegheven,
Gods vvoord is uyt haer nu, gheheeliick vvech ghedreven,
En Brussel, Mechlen oock, ziin nu in grooten nood,
Ons eet vvaer is schier op, ons ontbreeckt graen en brood,
Mout-koecken moeten vvy nu inden nood aenraffen,

Och

Och den ghemeynen man moet nu vvel leeren vasten,
Ghy mooght vvel dencken vrij dat ons seer doet en smert,
Den Crijch is liideliick, maer hongher raeckt het hert,
En men siet allen daeghs de zvrvaerheynt noch vermeerren.

Troost der schriftueren.

Met gantscher herten moest ghy u tot den Heer keeren,
Hem bidden met oodmoet om sijn hulp en ghenaed',
Met suchten, ernstliick oock aenhouden, vroegh en spaed',
Al sonder tiid, oft stond, van het ontfet te setten,
Des vyands vrreedheyd groot en can u niet verpletten,
Soo God u saeck neemt aen, en in nood helpen vvilt.

Antvverpia.

O miinen vvaerdfsten troost, als ick u hoor', ghestilt
Is al miin zvrvaerheyd groot, die my t' hert kan benouven,
Gheen schaed' en acht ick niet, magh ick u slechts behouvvē,
Maer dat ick u quijt ginck, ick verloos sin en moet.

Ghemeynen man.

De groote sorgh van sulcx ons svvaerliick suchten doet,
vvy soudē Godes vvoord, staet, goet, en al verliefen,
Veel liever hebben vvy al de dood te verkiesē,
Dan d' Afgoderi vveer te nemen by der hand,
Soo verloren vvy dan de vrijheyd van ons Land,
vvat soudē vvy dan zīn, niet anders als arm flaven,
de dood vvaer beter voor ons een oprechte haven
Der Spaignaerts vrreedheyd is ons al te langh bekend,
De Spaensche Furi is te diep int hert gheprent,
En d' Indiaensche voorschrift vvy gants niet en behoeven.

Troost der schriftueren.

dat langh gheleden is magh ons niet meer bedroeven,
T' best moet zīn ghehoopt en vervvacht in s' Heeren naem,
Hy verhoort elcken een, alst hem dunckt tiid bequacm,

Hy

Hy vvilt ter meester nood, vroegh en spaed' zlin ghebeden.

Ghemeynen man.

Dat vvy voor ooghen sien, benout ons meest als reden,
Ons vrees' is dat de brug haest vvorden sal volmaect,
De schip-vaert vvaer dan uyt, het varen vvaer gheftaect:
Hoe soud' dan met ons gaen, vyat souden vvy beginnen?
Verloren vvaer de stad, ghy moetet selfs bekinnen,
Dit vvord van ons seer vvelen dickmael overleyt.

Antwerpen.

Daer teghens vvorden daer brandschepen veel bereyt,
Om brug, en en al dat daer ontrent is, te doen springhen,
Dus bid ick houd u doch gherust in alle dinghen,
En siet al vvelen toe dat ghy God de saeck op gheeft.

Troost der scriftueren.

daer t'ghemeynt vvelen eens is, en sonder oproer leeft,
En daer men d'Overheyd siet goede sorghe draghen,
daer heeft de Heer lust toe, en nae sijn goet behaghen
Hy sijnen zeghen send, en helpt tot sijner tijt,
Laet ons dan tsamen al aenvvenden onsen vlijt,
En God gaen bidden met hert, en al ons ghedachten,
daer en is doch gheen hulp dan van God te vervvachten.

31
Vande vierde Gheschiedenis,
de tweede uytcomst.

Schoffierighe begheerte, Quact regiment.

Schoffierighe begheerte.

Ick leve ommers noch.

Quact regiment.

VVel Neef, hoe dus verdrayt.

Schoffierighe begheerte.

Ist oock om lijden, och,

Ick leve immers noch.

Quact regiment.

VWat macher schuylen doch,

Ist daer dan al bekayt?

Schoffierighe begheerte.

Ick leve immers noch.

Quact regiment.

VVel Neef, hoe dus verdrayt?

Ghy zitt gheheel begayt, van boven en van onder.

Schoffierighe begheerte.

Soud' ick niet begayt ziin, jae ick, ten is gheen vvonder,

Laet my niet vreden doch, segh ick ghy helsche slangh.

Quact regiment.

VVel Neef, hoe tiert ghy dus, ghy maect my vrij heel bang,

Seght my, vvat ruyster doch? ist met u al verloren.

Schoffierighe begheerte.

Ick segh noch eens, svvijght stil, ick ben heel kael gheschoren

F Groot

Schoffie
righe be
gheerte
come nye
heel be
slijckt.

Groot jammer en verdriet, is nu met my de loos.

Quaet regiment.

Hoe zitt ghy dus beclad, en soo begayt mer moos?
Ghy hebt nu erghens doch te leeliick aengheloopt.

Schoffierighe begheerte.

Den Necker moet u vel van u vleesch heel aff stroopen.
Ist noch niet lang ghenoech met my arm knecht ghegeckt.

Quaet regiment.

Het misquaem dat ghy hebt, my bid ick doch vertreckt,
Ghy en zitt noch niet dood, vvat vuilt ghy doch al treuren.

Schoffierighe begheerte.

Men sagh ter vverelt noyt sulck een boos stuck ghebeuren,
Maer seght eens ghy Loudaet, en hebt ghy niet ghesien.

Quaet regiment.

Vvat?

Schoffierighe begheerte.

De clactheyt groot.

Quaet regiment.

Vvel, vvat heeft dat te bedien?

Het brand-schip, heeft dat ooc vvat vvercks gedaen ter degc.

Schoffierighe begheerte.

Dat vveten sy vvel die int slijck hebben ghelegghen,
Daer ick niet verr' af vvas, denckt dat my vvel seer deirt.

Quaet regiment.

Ba, segghet al recht nyt, ghy maeckt my heel verveirt,
Is daer oock schaed' ghebeurt, men salt vvel eens hervatten.

Schoffierighe begheerte.

De schae de vvaer noch cleyn, en vvaer de groote Katten
Die daer ghebleven zijn, dat is het principael.

Quaet

Quaet regiment.

Een ander inde plaets, dars de faeck altermael,
Maer vyie is daer doch dood, vvilt my sulcx eens vertellen.

Schoffierighe begheerte.

Van Rijfbroeck de Marquis is dood, tmach my vvcl quellen,
En miin Heer van Billi, met menich Edelman,
Het vvas noch groot gheluck dat yemand quam daer van,
Het ghevvelde vvas te groot, t'bederf schier al de lieden,
t'Quam te seer onversiens, men konder niet ghevlieden,
Den Prins van Parma selfs vvas ridder in het zand,
Al dat daer ontrent vvas, al vvast op't vaste land,
Sy meynden sterven al, en ick vvcl alder meesten,
Het vvas een boos bedrijf, een stuck vreemd van tempeesten
d'vvclck blixem, donder oock, verr' ginck te boven,, sel.

Quaet regiment.

VVy moghen den Heer noch hoor' ick al loven,, vvcl,
Dat Parma onsen Prins dat mael noch is behouven.

Schoffierighe begheerte.

Ten schou voorvvaer niet veel, hy vvas in groot benouven,
Hy bleef vvat achter dijcx, hy vvaer al anders voort,
Noch lagh hy daer bycans int leelijck zand versmoort,
En dus com ick van daer, ben ick niet fray bestreken.

Quaet regiment.

Iae tis voor u cleyn schaed', ghy sult u noch vvcl vvreken,
De Heeren die dood ziin dat is een hert ghelagh.

Schoffierighe begheerte.

VVy porren al vveer aen, men vverckter nacht en dagh,
vvv sullen de Rivier vast sluyten t'onser baten,
Comt daer noch een sulck schip, vv sullen stil door laten,
Laet haer nu comen vrij, vv vveten nu den vond.

Quaet regiment.

Sy soecken nochtans raed en list tot alier stont,
Om de Stakada heel en in den grond te schenden,
Ghy vveet vvel hoe ghy voert ontrent u Spaensche benden,
Nu in Novembri letst, ghy liept doen al vvat aen.

Schoffierighe begheerte.

Sulcx vvas om dry oft vier hondert voetvolcx ghedaen,
Die van Antwerpen de brug lustich doen bespronghen,
Maer sy vertrocken haest, eer sy den loon ontfonghen,
Maer laetse comen nu, op haer is al ghecoockt,
Maer vvat doet ghy in stad, vvord daer niet nieus gestoockt,
Is daer noch goeden moet, ziin sy noch even prat.

Quaet regiment.

Sy kijken al vvat bang, den moet die sinckt al vvat,
Mids dat sy Brussel en oock Mechlen moeten derven,
D'een is voor, d'ander naer, sy meynent te besterven,
Antwerpen die schoon bruyd die sitt nu gants alleen,
Sy vvord gheholpen haest, maer ick denck vvel neen,
Ick sagh daer een gat in, vvoud een saeck achter blijven.

Schoffierighe begheerte.

Seght my doch vvat sulcx is, vvat meynen sy bedrijven,
Is by haer noch vvat hoops, vervvachten sy ontset?

Quaet regiment.

En trouvven jae sy oock, daer dient vvel op ghelet,
Van Holland, Zeeland oock sal haer troost en hulp comen :
Is nier al reed' van haer Liefkens-hoeck inghenomen?
Met schepen hebben sy't met gevveld cloeck verrast.

Schoffierighe begheerte.

Op Liefkens-hoeck en vvord voorvvaer niet veel gepast,
Daer moest al meerder macht ziin die ons sou doen ruymē,
Sy vvorden al vervvacht, vvy liggen op ons luymen,

39
En om een cleyn gherucht ick voorvvaer niet en vvijck.

Quaet regiment.

Met ghevveld sullen sy den Couvvensteynschen dijk
Met schepen en cloeck volck vvcl ernstlijck over vallen.

Schoffierighe begheerte.

Laet haer doch comen vrij de dijcken ziin als V Vallen,
Met boomen vvcl soo sterck als muren vast bepaelt,
De droes en heefter niet an, Parma nier en faelt
Haer met vlijt al den dagh te comen eens besoecken.

Quaet regiment.

Beroemt u niet te seer, sy sullen haer vercloecken,
u dijcken vallen aen, en stormen niet ghevvelt,
Alst soo gheschiet, soo seght dat ick u heb ghespelt,
Sy ligghen al ghereed, het salder haest ghedijen,
Des moet ghy als een Held op u vvacht ziin by tijen,
vvant het hangt hier al aen, verloren heel, oft baes.

Schoffierighe begheerte.

Ick bid daer om zvvijght stil, van quaetheyd ick schier raes,
Haer schepen ick seer vrees, och vvaert te doen te lande,
Daer ziin vvy meester doch, daer bestaen sy't met schande,
Ons volck vvord oock haest al by een int veldt gheruckt.

Quaet regiment.

Och ginckt naer onsen sin, vvaer doch d'ontset misluckt,
Met de rest vveer ick raed, dan soud' ick vvonder vvercken,
Quaet regiment soud' daer oneenicheyd verstercken,
Ter rechter tijd soud ick dan stoken int begin.

Schoffierighe begheerte.

V Vat soud ghy dan gaen doen.

Quaet regiment.

Veel tvvedracht bringhen in,

Het ghemeynt al om peys doen roepen en seer tieren.

Schoffierighe begheerte.

Nicht, ghy hebt dien bal vast, t'ziin u oud' manieren,
Ghy hebt sulcx letst tot Gend en elders meer beschickt.

Quaet regiment.

Gaen vvy op ons bejagh, t'hert is my half verquickt,
den Couvvensteynschen dijck, moet ghy doch vvel bevarē
u houden als een Leeuvy, gheen volck en moeght ghy sparē,
In stad sal ick t'ghemeynt tot vvist verstijven,, al,
Gaen vvy door, my dunckt dat de bruyd daer blijen,, sal.

Vande vijfde Gheschiedenis de eerste uytcomst.

Antvverpia, Ghemeynen Man.

Antvverpia.

O Nood, o jammer groot, och ick blijf int verdriet,
Nu is miin hoop heel uyt, nu ben ick gants te niet,
Vvaer sal ick my nu voorts gaen vvenden en gaen keeren,
T'vvas blijdschap heden vroegh, nu ist niet dan verseeren,
Ick vvas van herten blij, ick meynden ziin verloft,
Het scheen ick vvas ontset, maer eylaes doen begoft
Den meesten teghenspoed, och hoe sal ick't verdragen,
Hoe blijde vvas elck een, doen vvy met eendracht saghē,
den Couvvensteynschen dijck in nemen met ghedruys,
Al vvas hy bepaelt en beset met t' Spaensc hgespuys,
Nochtans soo vvorde hy met groot gevveld bespronghen,
Sy toonden Leeuvven moed, den vyand vvas bedvvodghen,
Te ruijmen haest de baen, oft hem lief vvas oft leet,

47
Doorgraven vvas den dijk, van vreuchden elck schier creet,
De Graeff van Hohenlo, met onsen Borghermeester
Sint Aldegonde oock, die quamen daer haer tvveester,
Met blijdschap naer de stad, en maeckten t'volck verheught,
Maer eylaes tvvas voor my een al te corte vreucht,
Vvant soo haest als den vloed en t'vvater ons begaven,
De schepen saten vast, o arm onseker haven,
Dvvelck onsen vyand sagh, die daer seer benout stond,
Hy greep vveer eenen moet, als den vervvoeden hond,
Quam hy seer stouddliick aen, en ons volck vvord verdreven,
De schepen eylaes al, ziin aen den grond ghebleven,
Van beyde sijden vvord het Crijchs-volck aen ghetast :
Door t'leeghe vvater bleef elck in grooten last,
Daer bleven dood meer als tvvee duysent vrome knechten,
Die elck soo langhen tijd soo cloeckliick had sien vechten,
Mijn heer van Houtein bleef seer deirliick inden nood,
Verscheyden Collonnels en Capiteyns ghedood,
De schepen som verbrand, van vyand som ghenomen,
Daer vvas seer luttel volcx dat daer vvegh kond ghecomen,
Des ben ick arme stad nu doch heel t'eynden raet,
Seer slecht is miin bedrijf, seer deirlijck is den staet,
Hoe ickt nu maken sal, ben ick te seer beladen,
Vvaer sal ick d'arm ghemeynt met voeden en versaden?
Och ginder comen sy, t'hert vvord my heel benout,
Al miin cracht begheeft my, en miin bloed dat vvord cout,
En tvvaer seer goet dat sy sulcx van my niet en vvisten.

Ghemeynen man.

Antvverpia vvat raed doch isser, oft vvat listen,
Vveet ghy te brenghen voort voor ons ghemeynen man?
Den nood is nu bekend, vvy ziinder qualijck an,
Het is nu al ghevvaeght, daer is niet meer te soecken,
T'gemeynt vvord heel verbaest, het begint seer te vloecken,
VVy

VVy ziin nu lang ghenoegh, met vvoorden schoon gheleyt,
vvy hebben lang ghenoegh met ghedult troost verbeyt,
vvy hebben lang ghenoegh soo veel mout-koecken gh'eten,
En hongher is een scherp svaert, soo ghy selfs moeght vverc
Soo yemands noch vvat heeft, vvy ziin het ons al quijt,
T'heeft jaer en dagh gheduert, tis eenen langhen tijt,
vvy vveten nu schier niet vvat inden mond te steken.

Antvverpia.

Ghemeynen man hoe hoor ick u nu soo stout spreken,
T'hert dunckt my breken schier nu ghy't verloren gheeft.

Ghemeynen man.

Ten is gheen vvonder vrij dat ons hert vveest en beeft,
Ick hebber reden toe dat ick vvat luyd' ghebere,
Eerst vvas al uven troost opt schip Fin de la guere,
Den vvinter troosten ons, vvy vvachten den ys-ganck,
Maer de coud' vvas te cleyn, het ijs altijd te cranck,
vvy tasten met ghevvelde het volck op de brug aen,
Maer ten hielp noch al niet, t'vvas daer met niet ghedaen,
Dan de springh-schepen oock die soudent al vernielen,
vvas daer ghebroken yet, sy dapper vveeraenvielen,
Een schip vvas daer alleen dat sijn cracht heeft ghebaert,
Volbracht is niet te min de Stakada, al vvaert
Dat daer noch een schip quam, sy vvetent door te stieren,
En d'onderstand is oock uyt van al de quartieren,
Dit vande Staten vvas nu voor het letst vervvacht,
Ist noch niet tijt dat daer naer vrede vvord ghetracht,
Dus neemt gheen uytstel meer, geeft u in s' Coninx handen.

Antvverpia.

Och dat vvoord is te hart, ons naeckten te veel schanden,
Och, het hert vvord my cout, hoe soud' ick connen doen,
Oms misdaet is te groot, den Spaingnaert is te koen,
Al belooft hy ons veel, hy en salt ons niet houven,
Als ick sulcx over dinck, soo begint my te grouven,

43
Siin vvr eedheyt hebben vvy doch te seer vvel beproeft,
vvat heeft hy in dees stad soo menich hert bedroeft,
Hoe kunnen vvy met hem doch vrede nu ghemaken.

Ghemeynen man.

Och ick bid vvilt hier al dees ydel redens staken,
De Prins van Parma is een seer goet Vorst en Heer,
vvant Brussel, Mechlen, Gend, met Dermond' en noch meer
Ziin vriendeliick met hem verdraghen sonder schromen.

Antvverpia.

Maer oft hy dan vertrack.

Ghemeynen man.

Daer magh noch beter comen,
Dus vvillen vvy goet rond, peys, peys, peys, peys, peys, peys.

Antvverpia.

T'hert dat ontsteeckt my nu al laeght in een forneys,
Och vrienden segt doch vvaer sal t' Godlic vvoord nu blijv'e?
Sal ick de Dienaers dan en Godes volck verdrijven?
En laten vyand in? dits vvel den meesten nood,
Hoe sal ickt kunnen doen, eylaes, vvaer ick doch dood,
Ghy heuvelen comt nu, ghy berghen vvilt my decken.

Ghemeynen man.

Die sulcx niet aen en staet, sal moghen van hier trecken,
Des vvillen vvy peys, met ghemoed, oft met ghevvelt.

Antvverpia.

Och hoe deirlijck ist nu met my arm stad ghestelt,
Hoe sal ickt doch bestaen, maer ick sic het moet vvesen,
Och desen hertsvveir is voor my niet om ghenesen,
Maer vvel aen, nu t' soo is, als ons sulcx te doen staet,
Soo gaen vvy binnen dan, en soecken t'famen raet,
Om te sien vvie dat vvy best dervvaerts seynden,, sullen,
vvy hopen aen den Heer, dat vvy't vvel eynden,, sullen.

G Vande

Vande vijfde Gheschiedenis, de tweede uytcomst.

*Antwerpen, Troost der Schriftueren, Gods stranghe recht-
vaerdicheyt.*

Antwerpen.

O Grooten hertsvveir, o angst, en eeuuwich verdriet,
Ick en vveet niet oft ick dood ben oft leue fiet,
Den moet ontsanckt my heel, het hoofvword my drayende,
Al het zand vander Zee vveest over my vwayende,
O aerde opent u, haelt my in nven grond,
Met miinen vyand heb ick ghemacckt een verbond,
Die ick tor alder stfond heel en al plagh te haten,
vvaer op vvilt hem de mensch ter vvereld hier verlaten,
Elck een vvas over jaer te vreden en in rust,
Elck mocht daer spreken vrij, en doen sijns herten lust,
Elck vvas sijns gheloofs vrij, daer vvas ghenoech te vvinnen,
Maer vvat salt nu doch ziin, vvat sullen vvy beginnen,
Niet vvord daer vervvacht, dan benoutheyd en bedvvanck:
Ick sorgh ick vvord ter schand', ten minstē van macht cranck,
vvant den achtbaren Raed, Regeerders vveerd verheven,
die sullen sorgh ick my seer haestlijck nu begheven,
de Spaens-ghesinden al vervvacht ick metter spoet,
dat uyt ghespoghen is, ick vveer innemen moet,
En dan Gods heylich vvoor dat sal ick moeten derven,
Als ick sulcx overpeys soo vvensch ick om te sterven,
Ick ben miins leyens moed', mistrootich schier ghesint.

Troost

45

Troost der Schriftueren.

Ghy moet bedincken Maeght dat ghy sulcx hebt verdint,
Tis claer u sonden schult, des bid den Heer ootmoedich:
Hy kan alst hem beliest u maken vveer voorspoedich.
En staken uven druck, al ist dat u seer smert,
Al doet het u seer vvee, draeght sulcx doch in u hert:
Denckt dat het metter tijd met u noch mach verkeerem.

Gods stranghe rechtvaerdicheyt.

Hoort, hoort Antvverpia, den stranghen Heer der Heeren,
u nu hier openbaert d'oorfaeck van u misval:
Vveest anders niet besvvaert dan in het groot ghetal
Van uve sonden: die voor d'ooghen Gods seer stincken,
VVant u invvoonders meest ghestadich altiid dincken
Om t'veralendijt goet ondeuchdelijck vergaert:
Elck vvoeckert schier om meest al naer der Ioden aert.
Men siet de groote veel het schamel volck kael plucken,
Vved'v rouvven, v vcesen oock, sy daeglijcx veel verdruckē,
D'een d'ander vvorpen sy heel over rug subijt,
De broederlijcke liefd' ziin sy voorvvaer meest quijt:
die onder u meest goet heeft siemen meest hoogh achten:
Men trect hem niet eens aen der schamel liedens clachten
Iae menich vvord het vleesch tot het been aff gheknaecht,
In rek'nijng, in maet is bedroch, dvelck God mis haeght:
Hier door vvord ghy gheplaegt, des vveest in als gheduldich.
En dan u overdaet is in als menichfuldich,
d'oncuyscheyd is oock groot, mits uven pracht en prael,
u hoverdi die stinckt voor God doch al te mael,
En dan gods heylich vvoord dat hoort ghy in u kercken,
d'vvelck ghy gheheel veracht door uy ve boose vvercken,
d'ondancbaerheyd v vord nu van god den Heer ghestraft,
Maer voor gods volck heeft de Heer een uytcomst geschaft.

Iae voor den vyand sal hy haer altijd verschoonen:
Hy sal sijn goetheyt groot haer over al betoonen,
In ander landen sal hy oock gheleyden haer,
En een vvoor-stede soet voor haer bereyden daer,
Maer ghy die in stad blijft vvilt u tot deucht begheven,
Verlaet u hoverdi, en betert u boos leven,
Bekeert u tot den Heer, versoect aen hem ghenaed',
En roept hem alleen aen, bid hem vroeg en spaed',
In plaets van vvoecker laet ghetrouvve liefde blijcken,
Rechtveerdich vveest in als, en doet aen yeghelijcken,
Als ghy oock selfs begeert, soo salt ghebeuren siet,
Dat ghy gheen straffaen u meer en sult speuren niet.

Troost der schriftueren.

Hoot ghy vvel schoone stad, vvat u al overcomt nu,
Ick bid niet meer de straff, maer om u sonden schroomt nu,
Lijd sulcx in s' Heeren naem, gheduldich vveest in als,
Denckt tis u eyghen schuld en maeckt niet veel gheschals,
Betrou t u op den Heer, hy sal ons oock ontfermen,
Iae by den vyand kan hy u noch vvel beschermen,
En vveer verlossen oock, nae sijnen goeden vvil,
Lijd en zvvijgt, onder t' cruys houd u in als doch stil:
Als een voorschrift soo neemt gheheelijck t' u vver baten:
Hoe dat t' volck Israels daer onder Pharo saten
In slavernijen groot, sy hebben seer ghesucht:
Sy namen inder nood tot haren God toevlucht,
Die haer oock verlost heeft als Vader goedertieren,
VVilt sulcx oock hopen vast, troost u met sulck manieren:
En nemet van Gods hand nu ghy't niet anders meucht.

Antvverpia.

Troost der Schriftueren door u is t' hert noch verheucht
Maer als ick u vvord quijt, hoe sal ick kunnen slapen,
De vrienden die gaen vvegh, ick vervvacht s' vyands knapen,
En

47
En d'oud ghevvoonte sal my comen vveer aen boort,
De vvaerheyd die vlied nu, de leughens comen voort,
Ist mogh' liick dat ick sulcx oock konnen sal aenschouven.

Troost der schriftueren.

Ick sal my onder t' cruys al stil by u onthouven,
En troosten als ick magh de vrienden inder nood,
Die my soeckt, stae ick by, al vvaert tot inder dood,
Met Godes vvoord sal ick u altiit ghetrou blijven.

Antvverpia.

Soo lang ick sulcken troost heb, magh ick noch beclijven
Dat ick u derven moest ick verloor hert en sin,
VVant den schriftlijcken troost is alleen miin ghevvin,
Al ander dinghen doen my niet dan t'hert bezvaren,
Des segh ick nu: Vaert vvel des vvoords ghy trou Dienaren,
Die my altiit de deught voor ooghen hebt ghestelt,
Dat ick u niet ghevolgt en heb my nu seer quelt,
Och had ick't doch ghedaen t'geen ghy my hebt vercondicht
En my soo niet ontgaen, noch soo groff niet ghesondicht,
Ick en vvaer niet gheraect in dusdanich tempeest,
Ick segh oock vaert vvel al miin Heeren minst en meest,
Al miin Regeerders goet, die ghevveest hebt forghfuldicht
Om te beschermen my, ick ben u den loff schuldich
Vrij naer te segghen, dat ghy u best hebt ghedaen:
Loff, prijs, en danck, moet ghy van ons altiit ontfaen,
Die vvy soo bereyd daer tot des stads diensten saghén,
Dat ghy uyt my vertreckt, sal ick naer vvel beclaghén.
Vaert vvel miin Collonnels die ons soo hebt bevrijd,
Voor ons bevvaernis forgh ghedraghen hebt altiit:
De Heer vvil u met al miin Capiteyns gheleyden.
Vaert vvel Comptoirén groot, die niet en vvilt verbeyden
Het ongheliick dat u eertijden is ghespeelt,
Als ghy uyt ons vertreckt, vvord sulcx van veel bequeelt,

Alst inſghelijcx oock om u o ghy vrome Cooplieden,
Och al het beſte volck ſal nu uyt my vvegh vlieden,
Vaert vvel ghy Borghers trou al die vroom zitt ghesint,
De Vader ſeght, vaert vvel: vaert vvel ſeyt nu het kint:
De Broeders ſcheyden nu, de Suſters elck verlaten,
Vaert doch vvel arm, en rijck, en volck van alle ſtaten:
Vaert vvel o Vrijheyd s' Lands, ick ſorgh nu voor bedvvanck
De Ketens ben ick quijt jae al miin leven lanck,
Niet meer en ſal ick nu de vvaerheyd moghen ſpreken:
vvaer is miin ſterckte nu, t' hert begint my te breken,
vvegh vrijheyd des ghemoeds, mond toe is my ten deel:
Ick en vervvacht nu niet dan vveer een ſterck Casteel,
Al dat den vyand vvilt ſal ick doch moeten lijden.

Trooſt der Schrifrueren.

Tis al ghenoech gheklaeght, God vvilt u ſoo caſtijden
Dus vvilt u mijden doch van dit ſeer ſvvaer gheclagh,
En trooſt u inden Heer, en bid hem om verdragh,
Alſt hem belieft ſoo kant noch metter tijd verkeeren,
d' Ervarentheyd en tijd die ſullent ons vvel leeren.

Beſluit-reden by den Dichtſtelder.

DIt is den Spieghele nu van al ander Steden,
vvat helpt Antvverpens macht, dat ſy ſchoon is en rijck,
Niet langher als God vvil, kond ſy gheziin in vreden,
Veel neeringh' is ſy quijt, uyt haer vvijckt yeghelijck,
Haer ghelt, haer goet is elcer te achten als vvyl ſlijck:
Het vvelck maer tijdljck is, het eeuvvich moet ſy derven.
De Vreemdelinck nam meeſt naer Holland ſijnen vvijck,
Vyanden in de plaets van vrienden moeſt ſy erven:
In plaets van vveelde groot, moeſt ſy s' Spaenſch jock ver-
vverven:

Ant-

49
Antvverpen tis met u heel qualijck nu ghestelt,
vvel menich vvenschten daer om een godsalich sterven,
In plaets van vrijheyd soet, lijd ghy cracht en ghevvelt.
vvat helpt u sterckte nu, vvat helpt nu al u ghelt:
Och spieghelt u nu ghy stercke Steden machtich,
In plaets van t' Godlick vvoord, vvort sy nu ghequelt
Met menschen droomen quaet, en vvoorden onvvarachtich,
Elck een vvie dat het zy, vveeft t'boos bedrijf ghedachtich,
En seght rond uyt met my: tis onser sonden schult,
Denckt Godes hand is noch als doen, al even crachtich:
Laet ons God bidden, troost vervvachten met ghedult,
Hy kan ons helpen vveer als de straff is vervvult,
Laet ons troost soecken dan by den Hemelschen Vader.
Die onse een salich eynd vvil gheven alle gader.

Eynde des vierden Boecx.